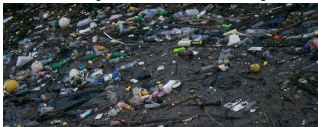

פלסטיק: המדריך למשתמש

קשה לדמיין את חיינו בלי פלסטיק. אם תסתכלו כעת סביבכם סביר מאוד להניח שלא תמצאו לפחות פריט אחד עשוי פלסטיק כזה או אחר. אף על פי שנדמה שהפלסטיק עושה לנו חיים קלים יותר מבחינות מסוימות, הרי שמבחינות רבות אחרות הוא מסבך את המצב: פריטים שעשויים פלסטיק מיועדים לרוב לשימוש לטווח קצר למדי, לכן הם [מוצאים מהר מאוד את דרכם לאשפה](#) ומצטברים עוד ועוד בין הררי הזבל שאנו מייצרים. הפלסטיק מזהם את הקרקע ואת הנוף, נאכל על ידי בעלי החיים וגורם להם לפציעות, לזיהום ולחנק. בנוסף, החומרים הרעילים שבפלסטיק נכנסים לפעמים גם למחזור השתייה שלנו, נספגים בקרקע וגורמים ל[השפעות בריאותיות שליליות](#) שונות. כמות עצומה של פסולת הפלסטיק שאנחנו משליכים גם מגיעה בסופו של דבר אל הים: [12 מיליון טונות של פלסטיק מגיעים לים בכל שנה](#) - כלומר, טון שלם אחד כל כמה שניות. שם הפסולת מצטברת לאיים צפים גדולים או מתפרקת לחתיכות קטנות שפוגעות בבעלי החיים ובסביבה הימית. עד לשנת 2050, מעריכים מחקרים מהזמן

פסולת פלסטיק שנשטפה לחוף. תצלום: Greens Edinburgh [דו"ח חדש](#) שפורסם בימים אלה על ידי מכון Gyres 5 The בקליפורניה, ארה"ב, סוקר את סוגי מוצרי הפלסטיק העיקריים שבהם אנחנו משתמשים ומעריך את רמת הרעילות שלהם, את רמת הזיהום שהם גורמים ואת פוטנציאל המחזור האמיתי שלהם (ב-2013, למשל, [רק 14 אחוז מכלל אריזות הפלסטיק בעולם הועברו למחזור](#) . וממילא, גם אם מחזור מוצר כמובן עדיף על השלכתו לזבל, צריך לזכור שמדובר בתהליך שגוזל הרבה משאבים, כמו אנרגיה ומים). מה שמיוחד בדו"ח החדש הוא בעיקר העובדה שלא מדובר רק בסקירה יבשה של נתונים, אלא עולות בו גם חלופות לכל מוצר - החל מצעדי מדיניות של ממשלות ועד לפעולות הקטנות שכל אחד מאתנו יכול לעשות כדי לשפר את המצב. הנה דירוג מוצרי הפלסטיק הנפוצים ביותר (גם בבית שלנו וגם במצבורי הפסולת):

אריזות ומכלים - 31.1 אחוז מסך פסולת הפלסטיק

הבעיה: אריזות ומכלים (שקיות חטיפים, אריזות ממתקים, קופסאות Away Take ועוד). מהווים את חלק הארי של פסולת הפלסטיק שאנו משליכים - כמעט שליש ממנה. **חלופות אפשריות:** עידוד הקונים לקנות באריזות גדולות או במכלים שניתנים למילוי חוזר, ייצור אריזות מחומרים מתכלים, אכילת פחות מזון מעובד וארוז מראש

האחרון, [יהיה משקל הפלסטיק בים גדול ממשקל בעלי החיים שבו](#).

בקבוקי פלסטיק. איפה הפקקים, שמהווים אחוז גבוה בהרבה של פסולת מושלכת מאשר הבקבוקים עצמם? תצלום: williams lacey

פקקים של בקבוקים ושל מכלים - 15.5 אחוז

הבעיה: באופן מפתיע פקקים מהווים אחוז גבוה בהרבה של פסולת מושלכת מאשר הבקבוקים עצמם. פקקים המגיעים לים צפים על פני המים בשל משקלם הקל, שם עופות ים מזהים אותם כמזון. הבעיה כה חמורה עד שמינים מסוימים של עופות ים נמצאים בסכנת הכחדה בעקבותיה. **חלופות אפשריות:** כיום, בניגוד לתפיסה המקובלת, הטכנולוגיה מאפשרת מחזור של הבקבוק ביחד עם הפקק, למרות שאלה עשויים מחומרים שונים מאוד. הדו"ח מציע להחיל מדיניות שתעודד את חברות המשקאות לייצר פקקים הנשארים מחוברים לבקבוק גם כאשר פותחים אותו, וכך הם הולכים למחזור יחד עם הבקבוק ולא אובדים ומתגלגלים הלאה לסביבה מפאת גודלם הקטן, כפי שקורה פעמים רבות.

שקיות - 11.2 אחוז

הבעיה: שקיות פלסטיק הן אחד האיומים הגדולים על בעלי חיים כיום, בעיקר בים אך לא רק בין הגלים. צבי ים, ציפורים, יונקים ימיים ודגים מסתבכים בהן וחלקם מזהים אותן כמזון ואוכלים אותן. שלושה אחוזים בלבד מתוכן ממוחזרים (בעקר כיוון שתוצר המחזור הוא חסר ערך כלכלי). הן פוגעות פעמים רבות בציד המחזור כיוון שהן מסתננות אליו עם סוגי פלסטיק אחרים, סותמות את המכונות וגורמות לצורך בתיקונים יקרים. **חלופות אפשריות:** מחקרים מראים שצעדי מדיניות כחוק השקיות, המעודדים שימוש בפחות שקיות פלסטיק ויותר שקיות רב פעמיות, עוזרים להפחית משמעותית את הזיהום הסביבתי משקיות הפלסטיק. ואכן, המהלך שבוצע בישראל להפחתת השימוש בשקיות פלסטיק נראה שנמצא בדרך הטובה: [נתונים של המשרד להגנת הסביבה](#) מלמדים שחלה ירידה של כ-80 אחוז בשימוש בשקיות פלסטיק חד-פעמיות בישראל ברבעון הראשון של 2017 אלה בהחלט נתונים מעודדים לעתיד.

וצריכת יותר ירקות, דגנים וקטניות (גם יותר בריא וגם פחות מזהם).

שקיות בים. פוסטר של האמן המקסיקאי Jorge

Gamboa

קשים ובוחשני קפה - 8.1 אחוז

הבעיה: כמו פקקים, גם קשי שתיה צפים על פני המים וגורמים לבעלי חיים לטעות בהם כמזון. בנוסף, החומר ממנו הקשים עשויים אינו ניתן כלל למחזור ולכן 100 אחוז (!) מקשי הפלסטיק מגיעים לזבל, לרוב אחרי שימוש אחד בלבד. **חלופות אפשריות:** בתי

עסק ומסעדות לנהוג לפי מדיניות של "קש רק לפי בקשה" - כלומר לחלק קשים רק ללקוחות שביקשו אותם, ולא באופן חופשי. לגבי הבוחשנים, עסקים יכולים להציב במקום נוח עבור לקוחות שלוקחים שתיה חמה לדרך כפית רב-פעמית לבחישה או בוחשנים שעשויים עץ.

בדלי סיגריות - 3.7 אחוזים

הבעיה: הפילטר של הסיגריה עשוי מחומר פלסטיק (acetate cellulose fibrous) בלתי מתכלה, שפולט רעלנים לסביבה. הבדלים הקטנים שרבים זורקים על הארץ מגיעים בהמוניהם לקרקע, למקורות המים ולים, שם הם פולטים חומרים מזהמים שמזיקים גם לנו וגם לבעלי החיים. **חלופות אפשריות:** מצד הצרכן - כמובן שהדבר הרצוי ביותר מכל הבחינות הוא [פשוט לא לעשן](#). ולמי מי שבכל זאת חוטא בכך - כיום ישנן פילטרים העשויים מחומרים מתכלים. יש לעודד את חברות הסיגריות באמצעות צעדי מדיניות להחליף את הפילטרים שלהן לכאלה מחומרים מתכלים.

נצח של כמה דקות

"אין כל הגיון להשתמש בחומר המיועד לשרוד לנצח במוצר שמיועד לשימוש של כמה דקות בלבד", מסכם הדו"ח את האבסורד שבשעבוד האנושי לפלסטיק. אז למרות שבהרבה מהחלופות מדובר על צעדים שבשליטת היצרנים ושתלויים במידה רבה בצעדי מדיניות ורגולציה מצד המדינה, חשוב לזכור שגם לנו יש מה לעשות, ושהרבה פעמים מדיניות מתחילה מלמטה, בצורך או דרישה של הציבור שמופנים כלפי קובעי המדיניות. בסופו של דבר, הפתרון העיקרי לבעיית הפלסטיק הוא הפחתה במקור של השימוש בו. זוהי במידה רבה סוגיה שתלויה בביקוש הצרכנים למוצרים. לא מדובר בצעד פשוט. גם מי שמאוד רוצה להתנזר מפלסטיק יתקשה בכך מאוד, כיוון שהפלסטיק נמצא כמעט בכל המוצרים בהם רובנו משתמשים על בסיס יומיומי: בקבוקי שתיה, מכלי שמפו וסבון, שקיות, קופסאות אוכל, כוסות קפה לדרך ועוד. ולמרות זאת, כל אחד מאתנו יכול לחשוב לפני שהוא קונה מוצר מפלסטיק האם הוא באמת זקוק לו והאם אין באמת כל ברירה אחרת אלא לזרוק אותו אחרי השימוש לפח, או שאפשר לעשות בו שימוש נוסף או להעביר אותו למתקן מחזור. בעקבות הכתבה ב"זווית" הסיפור פורסם גם ב-[ynet](#)